

Hrušev zopet grozil

Predsednik sovjetske vlade je v volivnem govoru za-trjeval, da Amerika nima sredstev za ustave sov-jetskih raket.

MOSKVA, ZSSR. — Včeraj so imeli v Sovjetski zvezi volitve v Vrhovni svet, njihov zvezni parlament. Za volitve je Nikita Hrušev imel v petek zvečer velik govor, v katerem je objavil, da je Sovjetska zveza na pot okoli sveta novo umetno luno z različnimi tehničnimi nalogami, pa Združenim državam grozil, da nimajo sredstev, s katerimi bi mogle ustaviti sovjet-ske rakete, ki bi nosile atomske in vodikove bombe nad Ameri-ko.

V svojem govoru se je zavzel za ureditev nemškega vpraša-nja, ki naj konča zahodno "vo-jaško zasedbo" Zahodnega Ber-lina, za popolno razorožitev in za končanje kolonializma. Go-vor je bil na splošno dosti umir-jen v primeri s tem, kar je Hru-šev delal v preteklosti.

Besede Hruševa so bile pr-venstveno namenjene zastopni-kom držav članic razorožitvene konference v švicarski Ženevi. Dosedanji potek konference — svoje predloge sta stavila tako Amerika kot Rusija — kaže, da bo to v glavnem nova propa-gandna bitka med svobodnim svetom in sovjetskim blokom. Obe strani skušata dobiti na svojo stran nevtalce, Amerika z obljubami in darovi, Rusija z grožnjami.

Marka najtrdnjša valuta

BONN, Nem. — Zahodnonem-ška marka je trenutno najtrd-njša valuta na vsem svetu in zato tudi najbolj zaželenja. Za-hodna Nemčija ima močno krit-je za svojo valuto. To raste iz meseca v mesec, ker je zunanje-trgovinska bilanca Zahodne Nemčije visoko aktivna.

Zahodna Nemčija in njeni vodniki se zavedajo, da je tre-ba v deželo prihajajoče boga-stvo vsaj delno zopet vračati, kot je to delala Amerika v veli-kem obsegu v prvem desetletju po drugi svetovni vojni in dela še vedno. Trenutno prispeva Za-hodna Nemčija posredno in ne-posredno za gospodarsko pomoč in razvoj tujim deželam okoli \$700,000,000 na leto. Če priš-te, jemo temu še privatni kapital, ki išče investicije v zamejstvu, gre letno okoli en odstotek nem-škega narodnega dohodka v tu-jino.

Rockefellerjeva se ločila

RENO, Nev. — Mrs. Nelson Rockefeller, žena guvernerja dr-žave New York, je dosegla v pe-tek pred tukajšnjim sodiščem ločitev od svojega moža po 31 letih zakona na temelju "dušev-ne krutosti".

Mož tožbi za ločitev ni ugo-varjal. Tako je bil ves postopek kratek. Trajal je komaj nekaj minut.

Vremenski
prerok
pravi:

Večinoma oblačno in malo topleje. Najvišja temperatura 60.

Novi grobovi

Frank Papež

V petek zvečer je preminul v Suburban bolnišnici 71 let stari Frank Papaž s 10508 Reno Ave., doma v Prevolah v fari Hinje na Dol., od koder je prišel pred 50 leti. Do upokojitve l. 1957 je bil zaposlen pri Cleveland Hardware Co. Žena Ana mu je umrla pred 4 leti. Zapustil je sina Josepha, hčer Rose Sinder-lar, vnuke in vnukinje ter sestro Mary Blatnik. Pogreb bo jutri, v torek, zjutraj ob 8:30 iz L. Ferfolia pogreb. zavoda v cer-kev sv. Lovrenca ob devetih, nato na Kalvarijo.

James Manix

V petek zvečer je umrl po dolgi bolezni James Manix z 1167 E. 60 St., rojen v Greensburgu, Pa., od koder je prišel pred ne-kaj leti. Do svoje upokojitve je bil zaposlen pri Harris-Seybold Co. Bil je član Društva Najsv. imena fare sv. Vida. Zapustil je ženo Madonno, (Flanigan), roj. Hawn, sinova Roberta Manix in Williama Flanigan, hčere Mar-garet Zupančič, Madonno Feld-kamp in Mary Leslie, vnuke in pravnuke, brata Theodorja v Floridi in sestre Ano, Cecilijo, Kati, Mario in Eileen v Greens-burgu. Pogreb bo jutri ob 8:30 iz Zakrajškovega pogreb. zavo-da v cerkev sv. Vida ob devetih, nato na Kalvarijo.

Charles Jennings

V soboto je umrl v Woman's bolnišnici Charles Jennings z 1224 E. 61 St., rojen v West Vir-giniji. Zapustil je ženo Almo, roj. Brocius, in otroke Walterja, Bonnie, Roberta, Kenneth Rey-nolds, Evelyn Boncha in Char-lesa Reynolds, vnuke in prav-nuke ter sestro Ello Critchlow in Mrs. Lillian J. Lindsey. Po-greb bo v sredo ob dveh popol-dne iz Zakrajškovega pogrebne-ga zavoda na Knollwood poko-pališče.

John Raspor

V soboto je umrl na svojem domu 75 let stari John Raspor s 1439 E. 51 St., doma v Klani na Primorskem, od koder je pri-šel l. 1902. Zapustil je ženo Ma-ry, roj. Novak, sinova Johna in Franka, hčer Mary Mysliwiec in vnuka. Do svoje upokojitve je bil zaposlen pri Gabriel Shub-bers Co. Pokojni je bil član dru-štva sv. Pavla št. 10 HKZ in društva sv. Josipa št. 99 HBZ. Pogreb bo iz Grdinovega pogreb. zavoda na E. 62 St. v sredo ob osmih zj. v cerkev sv. Pavla ob devetih, nato na Kalvarijo.

Mary Krnc

V soboto je umrla v St. Vin-cent Charity bolnišnici 66 let stara Mary Krnc, roj. Menart, z 1147 E. 63 St., doma v Ljub-ljani, od koder je prišla l. 1912. Bila je vdova, mož Louis je umrl l. 1932. Bila je mati Louisa, Johna, Franka, Albina, Mary Klemencic, Ane Svekrič, Fran-ces Leicher in Mildred Grubach, stara mati 26 in prastara mati. Bila je članica Podr. št. 25 SZZ. Pogreb bo iz Grdinovega pogreb. zavoda na E. 62 St. v sredo ob 8:15 v cerkev sv. Vida ob deve-tih, nato na Kalvarijo.

Anna Bensi

V soboto je umrla na svojem domu na 105 E. 205 St. 79 let stara Anna Bensi, roj. Martini, vdova Josepha, mati petim otro-kom, mačeha šestim, stara mati in prastara mati. Pogreb bo iz Grdinovega pogreb. zavoda na Lake Shore Blvd. v sredo zj. v cerkev sv. Križa ob desetih, na-to na Kalvarijo.

Na lončenih nogah!

Kongresna stranka v indij-skem osrednjem parla-mentu je močna po števi-lu, pa notranje neenotna in težeča v različne smeri.

NEW DELHI, Ind. — Nehru-

jeva kongresna stranka je po se-daj objavljenih uradnih podat-kih dobila pri zadnjih splošnih volitvah v osrednji parlament 355 poslanskih mest od skupno 494, je torej v primeri z ostali-mi strankami pravi velikan.

Komunistična partija, ki je prva za Kongresno stranko, ima le 29 poslancev, desničarska Swatantra 22.

Dokler vodi Indijo Nehru, bo Kongresna stranka obdržala svojo moč, ki je v številu po-mebna, po notranje majhna. Po-samezne krajevne in miselne skupine silijo vsaka v svojo smer. Nehru jih drži skupaj, ko bo izginila njegova močna roka, bo nastopila nevarnost, da sredo-bežne sile zmagajo nad sredo-težnimi, nakar se bi stranka raz-drobila in dežela bi ostala brez močne politične sile, ki bi jo mogla voditi v začrtano smer.

Raketa Titan 2 prestala uspešno prvo preskušnjo

CAPE CANAVERAL, Fla. — Združene države so v petek pr-vič preskusile s polnim uspehom novo močeno medcelinsko ra-keto Titan 2. Poletja je preko 5,000 milj daleč proti južnemu Atlantiku s tri tone težko gla-vo.

Nova raketa bo predvidoma uporabna v vojaške namene za-četkom prihodnjega leta. Spo-sobna bo ponesti 6,000 milj in dalj vodikove bombe z uničujo-čo silo 10 megatonov, dvakrat večje od teh, ki jih lahko se-daj poneseta raketi Atlas in Ti-tan I. Njena potisna sila je pre-ko pol milijona funtov, med tem ko je Atlasova le okoli 360,000 funtov.

Raketo Titan 2 bodo uporabili tudi pri raziskavi vesolja. Z njo bodo verjetno prihodnje leto po-gnali na pot okoli Zemlje ve-soljsko ladjo Gemini z dvema človeškima potnikoma.

Kennedy se je zameril nekaterim demokratskim veljakom v Floridi

MIAMI, Fla. — Predsednik Kennedy je tekom svojega zad-njega obiska napravil tudi par političnih potez, ki so razburile floridske demokratke, republi-kance pa razveselile. Udeležil se je namreč demokratske ve-čerje, ki naj bi podprla kandi-daturo njegovega prijatelja se-natorja Smathersa.

Smathersovi demokratski tek-meci, ki naj bi tudi radi kandidi-rali, smatrajo Kennedyev postop-pek za grobo kršitev navade, da se predsednik ne vtika v lokal-ne primarne volitve. Kennedy je namreč s svojo udeležbo jav-no pokazal svoje simpatije do Smathersa in seveda tudi anti-patije do Smathersovih tekme-cev.

Najbolj se jezi na Kennedyja demokrat Voorhes, ki ga je jav-no napadel in mu očital, da pri-pravlja dobo "Kennedyeve di-nastije". Dodal je, da bo pred-sednik kmalu zaslužil naslov "kraj Janez"! To je najbrže prvi volivni strel v letošnji kampa-nji.

— Elektronske mikroskope so izdelovali v Belgiji in Nem-čiji že l. 1932.

Zanimive, toda žalostne priprave za premirje med Francijo in Alžirijo

PARIZ, Fr. — Pariz je že po-stal skoraj brezbrizen do dogo-dkov, ki jih je zadnje čase spro-žila alžirska kriza. So vsi neza-dovoljni, so vsi zaskrbljeni, že-lijo vsaj čimprejšnjega konca, naj si bo že kakršenkoli, le manj-šina je proti, toda zato postopa tem bolj brezobzirno. Ako bi ho-teli podati v par besedah tre-nuten položaj, bi morali opozori-ti na sledeča dejstva, ki po-vedo sama za sebe več kot dosti.

V Alžiriji je bila do sedaj de-žela še kar mirna, nemiri in iz-gredi so bili omejeni in so še zmeraj v glavnem na mesta in prometna središča. Sedaj so al-žirski uporniki začeli uničevati po deželi veleposestva; pobijajo živino, požigajo poslopja, uni-čujejo zaloge, toda ljudi še ne ubijajo. Taka nerazumljiva div-janja se vršijo že kakih 100 milj južno od alžirske prestolice. V mestih pa postajajo žične ograje simbol sedanje notranje nape-tosti. Vsaka nevarna točka je blokirana z bodečo žico. Z žično ograjo so obdana tudi vsa va-žnejša upravna poslopja in vo-jašnice.

V Franciji sami je vlada pre-povedala zasebnim letalom vse nočne polete. Na strehah mini-strskih poslopij in vladnih po-slopij v Parizu postavljajo protiletalske topove in vojaške komunikacijske naprave. Voja-ki ne smejo ponoči iz vojašnic, morajo biti v stalni pripravlje-nosti. Policija ima polne roke dela z zasledovanjem vseh sum-ljivih oseb, zato so pa tudi ječe-je precej polne takih stanoval-cev, ki bodo v njih počakali sklenitev premirja.

Kje liči zakonski načrt o bolniškem zavarovanju?

WASHINGTON, D.C. — Pred-sednik Kennedy je na svoji zad-nji tiskovni konferenci pretekli teden napovedal, da bo senat sko-raj gotovo odobril zakon o bol-niškem zavarovanju. Predlog se sicer nahaja pred pristojnim se-natnim odborom, toda vsak se-nator ga lahko takoj spravi pred senatni plenum.

Bolj previden je bil predse-dnik glede usode, ki čaka zakon-ski osnutek v predstavniškem domu. Ni hotel reči, kaj se bo tam zgodilo. Ima prav, zakonski osnutek se nahaja namreč v od-boru za "sredstva in način", ki mu predseduje znani konserva-tivni kongresnik Mills. Večina v odboru je proti zakonu; od 25 odborovih članov je samo 10 demokratov za predlog, 10 republikancev in pet južnih de-mokratov pa je proti. Admini-stracija napenja sedaj vse sile, da bi pridobila za zakon vsaj še tri člane odbora. Ali se ji bo to posrečilo, ne ve. Vsekakor bo predlog še dolgo v odboru. Od-bor namreč sedaj obdeluje za-konski načrt o zunanji trgovini; zaslišuje prizadete gospodarske organizacije in podjetja, kar bo trajalo nekaj tednov, kajti k za-slišanju se je javilo na stotine interesentov. Zato bo kar do-bro, ako bo zakon o bolniškem zavarovanju prišel na odboreve zave enkrat v pozni pomladi. Ako bo sploh sprejet v plenu-mu, se bo to zgodilo šele enkrat pred koncem sedanjega zaseda-nja, tako sodijo politični preroki na Kapitolu.

PREMIJRJE V ALŽIRIJI!

Francija in vodstvo alžirskega upora sta sklenila včeraj premirje, ki je končalo skoraj sedem let in pol dolgo vojno. Tajna vojaška organizacija je izjavila, da se bo borila za ohranitev Alžirije Franciji.

PARIZ, Fr. — Sinoči je bilo objavljeno, da sta se fran-coska vlada in začasna vlada Alžirije sporazumeli o skleni-tvi premirja. Končanje sovražnosti je bilo določeno za da-nes opoldne po tukajšnjem času. Vojna, ki je zahtevala 17,250 življenj francoskih vojakov in 141,000 življenj alžir-skih muslimanov, je po 7 letih, 4 mesecih in 18 dneh kon-čana. De Gaulle je objavil premirje preko televizije in ra-dia ter pozval francosko javnost, naj sklenitev premirja podpre. Njegovo zavrnitev od strani Tajne armadne orga-nizacije je označil za zločin. Napovedal je ljudsko glos-o-vanje, ki naj premirje potrdi.

Prvo izjavo o uspešnem kon-čanju razgovorov je dal franco-ski minister za alžirske zadeve Louis Joxe v Evianu, kjer so se razgovori vršili. Podrobnosti je objavil francoski javnosti in Al-žiriji sam predsednik republike De Gaulle. Vojska je bila v pol-ni pripravljenosti, da prevzame varstvo reda in miru tako v Franciji kot v Alžiriji. Njena naloga je sorazmerno težavna, posebno v Alžiriji, kjer je tajna armadna organizacija pod vod-stvom gen. Salana močna. Ta je izjavila, še predno je De Gaulle objavil premirje in nje-gove pogoje, da tega ne prizna in da bo boj nadaljevala. Ob-enem je objavila, da ne prizna-va več De Gaula za predsedni-ka francoske republike.

S sklenitvijo premirja je pre-vzela upravo Alžirije nova vla-da, ki jo sestavljajo 4 alžirski muslimani, pripadniki upora, 4 nevtralni muslimani in 4 zastop-niki francoskih kolonistov. Njen sedež je v dosedanem uprav-nem središču Alžirije v Rocher Noir. Nova vlada bo upravljala od tri do šest mesecev deželo v soglasju z visokim komisarjem, ki bo odgovoren za zunanjo po-litiko in narodno obrambo. Tega bo določila danes francoska vla-da na svoji izredni seji.

Nadaljno usodo Alžirije bo odločilo ljudsko glasovanje, pri katerem se bodo morali volivci odločiti ali za samoupravno Al-žirijo v sestavi Francije, za neodvisno Alžirijo, pa povezano s Francijo, ali za popolnoma neodvisno Alžirijo. Sodijo, da bo večina za popolno neodvisnost.

Čankajšek je še zmeraj bojevit v kljub svoji starosti

TAIPEI, For. — Ko se je pred-sednikov posebni poslanik za vzhodno Azijo Harriman ustavi-l na Formozi, ga je Čankajšek naprosil, naj mu izprosi pri Kennedyju dovoljenje, da sme vdreti na Kitajsko, kakor hitro se bo tam začela revolucija proti komunizmu. Čankajšek je nam-reč prepričan, da je lakota na Kitajskem že tako velika, da je ne zmore olajšati ponoven uvoz hrane. Misli tudi, da bi Moskva preslaba, da bi se mešala v ki-tajske notranje zadeve, povrh pa ima s Peipingom že tako do-siti slabihkušenj.

Čankajškove pobožne želje se najbrže ne bodo uresničile. Res pa je, da naša administracija ne računa s tem, da bi rdeča Kitaj-ska mogla podpreti komunistič-ne gverilce v Južnem Vietnamu, ako pri taki akciji ne bi hoteli sodelovati ruski tovariši. Tako trdijo naši vojaški poveljniki v južni Koreji, ki dobivajo še naj-več izvirnih poročil izza bambu-sove zaves.

Iz Clevelanda in okolice

Pozdravi iz Floride—

Mr. in Mrs. John Pianeki in hčerka pošiljajo prijateljem po-zdrave s Pompono Beach v Flo-ridi.

Kdo je izgubil—

Pretekli četrtek je bil najden na St. Clair in Addison Rd. po-ročni prstan. Kdor ga je izgubil, ga lahko dobi na 6700 Schaefer Ave.

Zadušnica—

Jutri ob osmih bo v cerkvi sv. Vida sv. maša za pok. Simona Bizjak ob 18. obletnici smrti.

Nov odbor—

Pevsko društvo Slavček je iz-volilo sledeči odbor: predsed. Janez Kamin, podpredsed. Ja-roška Novak, taj. Nevenka Ce-rar, 6801 Edna Dr., 361-1095, blag. Rozi Zupančič, pregledni-ka Lojze Lončar in Bernardka Champa, šport. ref. Milan Rihtar in Katarina Sever, odborni-ki Slavko Zupan, Janez Žakelj, Franc Rihtar, pevovod. Miodrag Savernik, gospodar Anton Jeg-lič, posredovalec Karel Bonutti. Naslov: Pev. društvo Slavček, 6207 Schade Ave., Cleveland 3, Ohio.

Asesment—

Tajnica Društva sv. Marije Magdalene št. 162 KSKJ bo po-birala nocoj od 6. do 8. v šoli sv. Vida assesment.

K molitvi—

Člani društva Najsv. Imena fare sv. Vida imajo skupno mo-litev za člana James Manix no-coj ob 7:30 v Zakrajškovem pogreb. zavodu.

Rdeče 'pranje možganov' vendarle ni tako nevarno

WASHINGTON, D.C. — Ze od korejske vojne naprej so nas bojazljivci svarili pred never-jetno učinkovitostjo komuni-stičnega "pranja možganov". Tr-dili so, da imajo komunisti take prepričevalne metode, da lahko vsakega, ki ga dobijo v roke, te-škom kratkega časa prevzgojijo vsaj v sopotnika, ako ne narav-nost v komunista. Sklicevali so se pri tem na navidezno poraz-ne posledice na obnašanju na-ših vojakov, ki so v Koreji padli v komunistično ujetni-štvo.

Strokovnjaki takrat niso pri-šli do besede, vendar niso ver-jeli splošnemu mnenju. Preiska-vali so problem in šele sedaj prišli do zaključkov, da je vse skupaj močno pretirano. Voja-ški psihijater Meyer je začel leta zaslusal več kot 1,000 naših ujetnikov in pri tem ugotovil, da so vsi duševno popolnoma normalni. Ugotovil je le to, da so previdni in izražanju svojih misli in da le neradi oporekajo.

Vsi so pri zasliševanju trdili, da komunističnim agitatorjem niso v ujetništvu nič ugovarjali in da so jim dali prav, pri tem pa mislili svoje. Ta navedba jim je ostala tudi precej časa potem, ko so prišli iz ujetništva. Vse to je Meyer razlagal v pristojnem senatnem preiskovalnem odbo-ru.

Meyerjeve ugotovitve se na splošno skladajo z opazovanji, ki jih delajo potniki v satelit-skih deželah. Tudi tam so ljudje praviloma nezaupljivi in dajo zmeraj prav, debatam se pa izogibljejo. Še na štiri oči ne upajo z besedo na dan.

Komunistično bolnico zidali z podarjenim ame-riškim cementom

WASHINGTON, D.C. — Pred-stavniški dom ima posebno pod-komisijo, ki preiskuje, kako tro-ši naša administracija proračun-ski denar. Preiskave se razte-zajo tudi na vporabo naših da-rov in podpor tujini. Tam skoraj vsako leto odkrijejo nove škand-ale, par med njimi jih pride celo v javnost.

Tako je na primer sedaj pri-šlo na dan, da so v Kambodži uporabili cement, ki so ga dobili od nas kot podporo, za postava-ljanje bolnišnice, ki jo je "po-darila" Sovjetska zveza. To se je zgodilo že l. 1958, toda v jav-nost je prišlo šele sedaj, dočim preiskava sama še zmeraj ni do-gnala, kdo je pravzaprav odgo-voren za ta škandal.

Sumijo, da je bil pri postava-ljanju bolnice uporabljen tudi drug material, ki ga je Amerika podarila Kambodži. Kakšen bo konec preiskave, ne bomo naj-brže nikoli zvedeli.

Armada zadušila nemire v republiki Gvatemali

GVATEMALA, Gv. — Vlada predsednika Miguela Ydigorasa je z vojaško silo zatrla izgrede, ki so vznemirjali nekako štiri dni prestolnico in grozili dobiti značaj revolucije.

Izrede so začeli pretekli torek študentje. Tem so se pridružili kmalu še ostali nasprotniki vla-de. V spopadih z vojaštvom je bilo najmanj 20 oseb mrtvih in preko 200 ranjenih.

NAROČNINA:

Za Zedinjene države:

\$14.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$4.50 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Zed. držav:

\$16.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Petkova izdaja \$4.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$14.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$4.50 for 3 months.

Canada and Foreign Countries:

\$16.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months.

Friday edition \$4.00 for one year.

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio

83 No. 55 Mon., March 19, 1962

Slovenija in Slovenci

Da pridemo hitrejšje do bistva, moramo iti okoli oglja. Dva jugoslovanska komunistična kulturnika, Srb Čosić in Slovenec Pirjevec sta se v časopisju začela lasati radi nacionalizma v Jugoslaviji. Spor je začel Čosić, ki je v svojih izvajanjih napadel "povampirjene slovenske, hrvaške in srbske nacionaliste." Pirjevec mu je vpadel v besedo in mu očital, da je pozabljal na druge "vampirje," to je "unitariste in integraliste," ki ne vedo niti kaj so republike, niti kaj so narodi. Čosić bi lahko obravnaval "unitaristično-ventralistične integraliste" kar pred svojimi vrati, saj se sreča vsak dan z njimi v Beogradu.

Čosića je napad iz Slovenije precej prizadel. V začetku svojega odgovora na Pirjevčeve očitke najprej pove, da mu je zelo žal, da Pirjevču sploh še ni nihče odgovoril in pri tem povedal, na kakšnih "načelih naj bi bili zasnovani mednarodni in družabni odnosi v Jugoslaviji..." Čosić začne potem pojasnjevati, kaj je mislil, ko je pisal o "medrepubliških odnosih v Jugoslaviji." Pri tem je v glavnem povedal to-le:

Jugoslovanske republike so delo socialistične in ne meščanske revolucije. So delo jugoslovanske komunistične stranke in ne bivših predvojnih nacionalističnih strank. Zato te republike niso nobeni nedotakljivi nacionalistični organizmi, niso nosilci narodnega egoizma, ampak socialističnega (t. j. komunističnega) interesa.

Čosić je toliko pogumen, da prizna, da se je komunistični pojem o nacionalizmu tekom zadnjih 15 let hudo pokvaril. Napačni nacionalizem se je okrasil s komunistično peterokrako zvezdo in postal glavni nosilec "družbenega kriterija." Razbohotil se je ravno zadnja leta, ko je režim začel boj proti pomanjkanju gospodarske ravnopravnosti med jugom in severom. Za tem pokvarjenim nacionalizmom se skriva sebičnost tistih, ki se jim bolje godi in pri tem ne mislijo, da jim je vsa skupnost pomagala do njihovega blagostanja in ne samo njihovo lastno delo. Za njim se na drugi strani skriva nezadovoljnost in nevoščljivost tistih, ki se jim ne godi tako dobro in so postali radi tega nepotrpežljivi in si hočejo s tujo pomočjo in brez lastnih naporov čim hitrejšje zboljšati svoj položaj. Pri tem je Čosić toliko pošten, da svojim srbskim rojakom očita celo vrsto napak, ki so vir za razvoj napačnega nacionalizma.

Debata se je nadaljevala, toda še nimamo vesti o njej. Mislimo pa, da je bistvo debate že obseženo v dosedanjih Čosićevih izvajanjih.

Bistvo je v tem, kako komunizem pojmuje jugoslovanske republike in kakšne naloge jim pripisuje. To Čosić lepo razloži. Zato je lahko ugotoviti, kaj mislijo komunisti o ciljih in nalogah jugoslovanske federacije in v čem se razlikujejo od običajnega pojmovanja federativnega načela. Vzemimo na primer slučaj Slovenije.

Kdor se ni brljal za komunistično pojmovanje o nalogah in ciljih slovenske republike, je praviloma mislil, da ima republika za glavno nalogo, da varuje vsaj neodvisnost slovenskega življenja v notranjosti republike, ako že ne svobode, in v vseh narodnih področjih. Izven njenih mej pa mora varovati svojo in slovensko ravnopravnost v okviru jugoslovanske federacije. Republika naj bo torej instrument slovenske narodne politike, naj varuje slovenske narodne koristi kjerkoli in kadarkoli bi jim žugala nevarnost.

Po komunističnih mislih ima pa republika čisto drug namen. Kot plod komunistične politike mora biti tudi njen instrument in gledati, da bo dosegla komunistične cilje in ne narodnih. Komunistični cilji so pa jasni: Slovenci je treba predelati v dobre komuniste. Ko bodo postali dobri komunisti, jim pa narodnost ne bo več potrebna. Tako bo problem republik in federacije sam po sebi rešen, ne morda v par desetletjih, gotovo pa v nekaj rodovih.

Republika Slovenija nima torej po komunističnem pojmovanju nobenega cilja, ki bi bil zvezan s pojmovanjem republike ali imenom Slovenije. Njena glavna naloga obstoji v tem, da po navodilih jugoslovanske komunistične stranke prekrvavi čim hitrejšje vse Slovence, ki so pod njeno kontrolo, v dobre komuniste. Da zaenkrat še varuje narodni značaj Slovenije, to ni važno, kajti naroden značaj Slovenije ne dela zaenkrat komunizmu nobene škode in nobenih težav.

Da republiški komunistični režim vkljub temu spodkopuje slovenski narod, tudi o tem ni treba dvomiti. Vzemimo na primer vprašanje narodne zavednosti. Vsa poročila, javna in zasebna, ki prihajajo iz Slovenije, tožijo, da narodna zavednost hitro propada. Pod njo razumemo tisto, ki je pripravljena, da za narod tudi nekaj žrtvuje in se pri tem zadovolji z zavestjo, da opravlja samo svojo dolžnost brez vsake odškodnine. Take narodne zavesti je zmeraj manj, ne samo med navadnimi ljudmi, jo je zmeraj manj tudi med izobraženstvom. Odkar je zavladalo v Sloveniji načelo o "samoupravi in samofinansiranju," se vsako

delo za narod meri po dohodkih, ki jim daje pravno podlago zakon o avtorskih pravicah. Vse se hoče "samofinancirati," vse hoče biti plačano. Čim manjšo kupno moč ima dinar, tem večje je malikovanje pred njim. Hvala Bogu, da je še nekaj izjem, nekateri celo trdijo, da jih je veliko, vsekakor to so izjeme, ki potrjujejo pravilo.

Resnica pa je, da je slovenska narodna zavednost močno načeta. To pravi komunisti dobro vedo in so s tem zadovoljni. Zato zaenkrat tolerira "slovenske vampirje," slovenski jezik, slovensko kulturo itd. Ko bo propadla narodna zavest, bo propadlo tudi vse to; čemu torej rušiti sedaj to, kar bi delalo režimu samo težave. Saj bo s časom propadlo samo po sebi!

Kakšna bo bodočnost slovenske republike? Taka, kot vseh ostalih jugoslovanskih republik, ki imajo enake naloge kot slovenska. Ker jugoslovanski komunisti verujejo, da mora država počasi odmirati, bodo morale začeti hoditi po isti poti tudi republike. Toda ne že danes ali jutri. Republike so komunistom še zmeraj tako dobro in učinkovito orodje za njihove cilje, da ga ne bodo vrgli v ropotarnico, kot nekateri pričakujejo.

BESEDA IZ NARODA

Kaj pravi Tone s hriba

Joliet, Ill. — Baš na pustni torek letos smo sedeli na Juretovem "porču," ki je zadelen pred burjo in sapa in kadar ga zlato sonce obseva ob popoldnevih je na njem kaj prijetno sedeti. Posebno še, če se sedi ob mizici, na kateri je kaj kake dobre kapljice, kak dober prigrizek, itd. Če je zraven pa še prijetna družba prijateljev in znancev, je to pa še poseben dogodek. Da je bilo bolj prijetno je pa Jure prinesel še električni grelec s pripomoč, z gorkoto ne smemo "šparati," da bi nas zebelo v Ameriki, kjer je vsega dovolj, bi bila pa kar sramota. In res kar prijetno je bilo. Družba je stela pet nas. Jure in Barba kot gostitelja. Jaz in Nick kot vasalet in sosed s Hickory in za dobro mero še sinček njegene hčere, katerega niti vstel nisem.

Ja, greh bi imel pa, če bi ne povedal kaj vse je bilo na mizici pred nami, kar sta nam naprej in naprej ponujala Jure in Barba in zraven seveda je vse tako lepo dišalo, da se je vse samo ponujalo in še kako! Kdo se naj upira skušnjavam, ko mu prihaja pod nos, oziroma ga suva v nos prijeten "zmahten" duh dobrih mesenih klobas in duh dobro pripravljene pečene špehove. Joj, človek bi moral biti lešen, če bi ga vse to ne spravilo na noge in pa da vse to ne bi zamajalo njegovega nosu, v katerega bi taki duhovi trkali in suvali. V objemih takih dišav, smo kar svoje nosove gladili in jih tolažili, da naj malo počakajo, da vse to bo prej ali slej prišlo prav pod nje, potem pa v naše usta in da vse bo, kakor nekoč na Dunaju, kjer so baje znali najlepše in najbolj učeno jesti klobase, obirati piške in vse kar je bilo dobro za poc. zob.

V takih okoliščinah in razmerah, nas ne bo nihče obsojal, še manj pa nam zameril, če so se nam jeziki razvzrojali, če smo se kar za kakih 30 let pomladili in začeli smo govoriti prav po fantovski in deklško po belokranjski navadi, v kateri smo zagledali ta svet in v kateri smo odrasli in smo kar smo belokranjski rojaki še vedno.

Jure je bil ves razigran od dobre volje in je nam povedal marsikaj iz njegovih mladih let. Pripovedoval je o Metliki, o Rosalnicah in Treh farah in drugih krajih. Barba ga je vmes včasih malo ustavljala: Jure ne govori samo ti, pusti, naj še drugi kaj povedo.

In povzel je besedo Nick in ta je dodal iz svoje zgodovine vse, kar je morda bilo res in kar morda ni bilo vse tako res. Kako pa naj se človek vse natančno

zapomni. Glavno je, da se nekaj pove, nekaj takega, ki človeka postavi malo v ospredje in da to prikaže tistega, ki to pripoveduje, da on ni ravno prijezdil v Ameriko na kakem navadnem magarcu, ampak da je prišel sem po svojih dveh nogah in da brez njega bi danes ne bila Amerika to, kar je danes. Prijetne misli in tolažbe so potrebne vsakomur, tudi Nicku in to mu daje vse pravice, da tudi on pove po svoje kar ve in zna. In verjemite mi, Nick se vseh teh pravic poslužil, pa če je komu to prav ali ne.

Za Nickom pa se je oglasila sosed s Hickory. Dobra žena, ki rada pomaga tu in tam. Je v Ameriki že dolgo let. Spremljala jo je sreča, mnogokrat tudi sitnosti in težave, vse, ščimer je napolnjeno življenje tega sveta. Pa je žena kljub visokim letom, kljub težavam življenja še vedno vedra in zanimiva rojakinja naše belokranjske zemlje. Ko je pripovedovala o njeni rodni vasi in fari so ji kar žarele oči. Nato je pa dejala, da ima že več desetletij spravljeno pesem o Belokrajini.

Tu je zopet Jure posegel vmes:

"Pa zakaj jo ne objaviš? Če je pesem lepa je vredna in zasluži, da jo narod vidi, čita in sliši. Kdo pa je pesem sestavil?"

"To pa ne vem," odgovori sosed. "Mojemu pokojnemu Matiju jo je dal njegov sorojak. Nihče ni podpisan pod pesmijo in ne vem komu gre priznanje za njo."

"Pa jo vseeno objavi," veli Jure. "Če tisti, ki jo je zložil želi živeti, naj pa pove, da je njegova in njemu bomo dali priznanje za isto."

"Dobro, počakajte par minut, domov grem po njo in prinesem jo vam."

Odšla je po pesem. Mi pa smo na to kakih petnajst minut govorili o tem in onem, zraven pa izpraznili par kupic dobrega Juretovega pridelka, oziroma dobrih kapljic, ki jih je Jure iztisnil iz grozdnih jagod, kar on na dvase mojstersko zna.

In sosed se je vrnila in v nekem zavrtju prinesel neke papirje.

"Tu je ta pesem, o kateri sem vam pripovedovala. Ampak lepo ravnaite s temi listi. Dolgo časa je že kar je napisana in papir je ves preperel in že kar razpada. Pesem pa mi je drakranjski navadi, v kateri smo zagledali ta svet in v kateri smo odrasli in smo kar smo belokranjski rojaki še vedno."

"Tone, vzemi v roke in preberi nam kaj je," veli Jure.

Ubogal sem in počasi razgrnil listine in prečital pesem. Tako se je glasila le:

"Od Gorjancev tja do Kolpe, so vasi lepe bele; je to svet krasan, od Boga Belokranjeem dan!

Ljubki hribi in doline, njive, pota in ceste, hve, kočice, vase, sredi teh bele cerkvice.

Tisoče iz teh se krajev, v tuje kraje je razšlo; so gotovo vsi veseli, ko to pesmico bero...

Domovina moja krasna, noč in dan mi vro solze, ko v tujini mislim nate, kadar tebe spomnim se!

Povej mi, kje na svetu lepša zemlja boš dobil; toľko po gričkih cerkvic in se boljših kje ljudi?

Belokranjci radi vina piti dajo, želje vse mapajajo, zapojejo, zaigrajo in še zaražajo.

Nam, ki smo od tam, roma misel: Kje ste oče, mati, brat, sestre, znanci, povprašuje zopet bi vas videl rad!!

Rad bi na domače trate, vinograd, njivo, na polje; vsak posamezen spominček mi razveseli srce...

Lepe krajev so navade, dobri tam žive ljudje... Aj, spomin, živahen bodi, daj, veseli mi srce!

Dr. Boris Orel

Manitovac, Wis. — Dne 7. februarja t. l. je v ljubljanski bolnici preminul dr. Boris Orel, star 59 let, direktor Etnografskega muzeja v Ljubljani. (Gl. AD z dne 21. feb. 1962). Umrli je za posledicami tumorja v glavi ter je bil v bolnici od novembra 1961. Poleg sorodnikov zapuščila vdovo ter dvoje otrok.

Boris Orel je bil rojen 2. marca 1903 na Brnci pri Beljaku na Koroskem, kjer je tačas njegov oče služboval kot železniški prometni uradnik. Osnovno šolo je obiskoval v Nomenju ter v Gorici, gimnazijo pa v Gorici, v Kranju in Ljubljani (1914-1922) pač tam, kjer je bil oče vsakokrat v službi. Po dovršenem abiturientskem tečaju Državne trgovske akademije v Ljubljani je vstopil v službo pri Ljubljanski Kreditni banki (1924-1927), od leta 1928 do prevrata pa je bil uradnik ljubljanske podružnice zagrebške Jugoslovanske banke, nazadnje kot blagajnik.

Že zelo zgodaj je Orel postal aktiven na kulturnem polju, za kar je imel nemalo zasluge pokojni pesnik Miran Jarc, njegov najboljši prijatelj. Ko je pisec teh vrstic spoznal Orla l. 1927 v kadrovskega roku v Bileči v Hercegovini, je bil Orel že v sredi stvari.

Začel je Orel kot lutkar, najprej pri Sokolu, nato pa pri lutkovnem gledališču slikarja Milana Klemenčiča ter njegovega sina Saveta. To privatno marionetno gledališče je stalo na neverjetno visoki stopnji. Istovrstno s tem se je Orel že zanimal za mladinsko literaturo. Nabavil si je ogromno knjižnico mladinskega slovstva ter postal avtoriteta na tem področju. Ta čas je objavil prve članke v Ilustraciji (1929) ter v drugih slovenskih listih. l. 1931 pa se je kot komunist za mladinsko slovstvo pojavil v Domu in svetu, kamor ga je povabil pisec teh vrst. Orel je ne samo temeljito poznal slovensko in svetovno mladinsko literaturo, temveč je imel tudi izbrusen čut za probleme ter svojstvenost tega literarnega znanja.

Toda Orel ni obstal tam. Svet mladinske bajke, pravljice in pripovedke, mladinske pesmi ter igre je bil samo uvertura v mnogo večje ter višje zaslave. Začela so ga bolj in bolj zanimati vprašanja magično-mitične ljudske kulture, ki se odraža tudi v mladinskem slovstvu, a ne edino tam. Simbolične oblike ter pomeni ljudsko literarnih stvaritev, zakoni ustvarjanja mitične fantazije, posebna področja, kjer se ta uveljavlja — vse to je Orel končno privedel v svet ljudskega običaja ter obredja, ljudskega verovanja

Daj, spomin, živahen bodi, živo vtisni mi zavest; do teh krajev, sin te zemlje, vedno ji ostanem zvesti!"

— Ko sem čital, vse je bilo tiho in resnih obrazov. Jure je snel očale in si obrisal solze. Tudi Nick je bil ganjen in ni mogel zatajiti ganjenja. Resnega obraza je Nick pripomnil: "Lepo, lepo je bilo tam nekodaj — le življenje je bilo trdo tam."

"Jure pa je dejal: "Ta pesem pove veliko o nas in o naši Belokrajini. Tone, objavi jo, če tudi ne veš kdo jo je sestavil in napisal. Če jo bo bral tisti, če je še živ, ki jo je sestavil, njemu čast, slavo in hvalo, ker resnico je povedal o naši Belokrajini."

Jureta bom ubogal in tako bom storil, kakor je izrazil željo.

Tako Belokranjci nosimo v svojih srcih spomine na našo lepo Belokrajino. Naj jo Bog hrani in čuva skozi vse viharje take in take...

Vsem iskrene slovenske pozdrave!!

Tone s hriba.

kranjskem nakolenčiču za Etnologa 1941 pol uredništvom pisca. Ti dve simbolni figuri v ženitovanjskih ciklilih Slovencev je umestil v splošni okvir indoevropskih običajev.

L. 1940 je dr. Niko Županič prevzel novo ustanovljeno stoličo za etnologijo na ljubljanski univerzi, podpisani pa je bil po tedanjem ministru dr. Antonu Koroscu imenovan vršilec dolžnosti ravnatelja Etnografskega muzeja v Ljubljani. Med prvimi ugotovitvami je bila potreba priročnika slovenske etnografije, ki bi v nedvoumni obliki pokazal, kaj imamo in česa nimamo in kaj kot etnografi smo ciziroma nismo. Nekega dne je Orel sporočil, da bi knjigarinar in založnik Jože Žužek rad izdal neke vrste etnografsko čitanko. Kdo je bil dejansko oče te ideje, ne vem. Jaz sem poudaril potrebo zgoraj omenjenega priročnika (reference work), ki da bi imel trajnejšo veljavo. Dasi sem smatral na pr. Prijateljstvo čitanke (Stritarjevo in Askerčev) za mojstrovino, sem si bil na jasnem, da etnografija ni literatura. Žužek je po temeljitih razmišljanjih in povprečevanjih končno moj predlog sprejel. Tako je bila l. 1942 rojena tista tragična knjižna izdaja, katere prvi zvezek je izšel l. 1944, v politično zato najnevarnejšem času, pod naslovom Narodopisje Slovencev. Za to delo je Orel prevzel poglavje o običajih, nj ga pa dokončal, ker je bil med delom odpeljan v Dachau. Med okupacijo se je Orel politično opredelil na stran Osvobodilne Fronte.

Po povratku iz Dachaua ga je ljudska oblast l. 1945 imenovala ravnateljem Etnografskega muzeja v Ljubljani. Tu je Orel stal pred novimi nalogami, o katerih se lahko reče, da jih je uspešno izvršil.

Najprej je bilo tu vprašanje reorganizacije muzeja kot takega. V prvem letniku svojega glasila je objavil kritično poročilo o stanju muzeja. S tem poročilom se bom bavil kdaj kasneje. Kritika kot taka je bila zdrava. Potem je moral organizirati terenske delovne ekipe, ki jih je zahteval novi politični in socialni red. Te Amerikancem niso nič tujega, ker oni delajo vse, kar delajo, kot teamwork. Te ekipe so nabrale mnogo novega in dotlej nepoznanega materiala. V sami programiki dela je nastopila sprunemba v tem smislu, da je na prvo mesto stopila materialna kultura in se je raziskovanje običajev ustavilo. Tudi Orel sem je prešel k študiju materialne kulture in objavil mnogo razprav in gradiva. Bivšega Etnologa je ukinil ter je novo glasilo muzeja imenoval Slovenski Etnograf, ker se je bistveno koncentriralo na zbiranje in raziskovanje v ožjem smislu narodopisnih gradiv in problemov. Skupno je izšlo doslej 14 letnikov, ki jih je uredil ob sodelovanju Milka Matičetovega. Slovenski Etnograf je vsekakor bogata zakladnica naših starostvenosti in starostnosti.

L. 1953 je Orel na podlagi disertacije o bloških smučeh dosegel Ph. D. na ljubljanski univerzi in s tem postal polnopraven član znanstvenega sveta. Postal je vidna osebnost v mednarodnih etnografskih krogih, na mednarodnih konferencah in simpozijih, kakor tudi na kongresih, posvečenih etnografiji in etnologiji.

L. 1952 je uspel, da je ljudska oblast dovolila izdati 2. del Narodopisja Slovencev pod skupnim uredništvom Orla ter prof. Grafenauerja, staroste slovenskih narodopiscev. V tem zvezku, ki je še vedno torzo, je Orel objavil drugi del slovenskih ljudskih običajev ter tako vsaj deloma zaključil tisto področje, na katerem ga bo zgodovina vselej imenovala mojstra. Njegova zasluga je bila, da je vse to ogromno gradivo, ki se je v 19. in 20. stoletju obravnavalo

(Daje na 3. strani)

Josip Jurčič:

DOKTOR ZOBER

IZVIREN ROMAN

Zupan pa je kmetom rekel: "Vidite, kaj premore na gradu Zobrov gospod."

Kako ne bi bil tudi Lisec med vožnjo v grad zopetno svojega začudenja izrazil o čudnem slučaju, ki je ne le njega s takim nepričakovanim vabilom počastil, nego samo mlado gospico s tem poslom obložil.

Gospica je zardela, v dokaz, da je stvar tudi njej čudna. Po nekaj ovinkih mu pove, kar bi bil imel že prej razumeti, da je ona šla stoprav na izrečni nalog svoje matere. Da-li je šla res nerada? Tega je ni nihče vprašal. Bilo bi vendar posebno za Lisca prežgoda. Gotovo je, da je bil pot do grada prav kratak za oba dela, dasi razgovor ne tako lahek, kakor bi v drugačnih razmerah med temi tremi mogel biti.

Deseto poglavje

Pod lipo pred gradom je stal stari doktor Zober pričakujoč prišlece, Lisec ga je bil že od daleč zagledal, a zadržavalo ga je vse čutje opozoriti na njegovo prisotnost. Gospica, ki je poleg njega sedela, ni ga videla prej, nego ko so bili že v dvoru. Morala ga je tudi spoznati, ker naglo je prišla Senčarjevo za roko in rekla z vžitom, kateremu Lisec ni mogel poznati, ali je veselje ali samo zanimanje:

"O teta, teta, pogledajte, kdo je pri nas?"

Teta se počasi obrne, pogleda, kakor bi ji nič novega ne bilo, a ne odgovori ničesar.

"Tisti čudni doktor, ki nič ne govori, odkod je prišel? Včasih sem se ga bala. O! Sedaj se ga pa nečem več, prav v oči mu pogledam," brblja mala gospica.

To je bilo za Lisca zopet več, nego mučno stanje. Torej človek, ki se ga ljudje toliko boje, ki ga je danes zjutraj iz postelje vrgel, preskrbel mu je to stanovanje!

"Zakaj ste se bali tega starega gospoda?" vpraša Lisec gospico, a ta le z glavo zmaje, bili so že preblizu in takoj že pred vrati, držečimi v vežo.

"Vidite, da sem besedo držal?" glasno kliče doktor Lisca nasproti. Za obe gospodičnici se niti ne zmeni, kakor da bi ju ne bilo tu, ne pozdravi niti ene. Šele ko obe z voza stopivši pri Liscu stojita, potem se starec obrne k njima in reče gospodičnici Lini:

"Aj, aj! Kako smo vzrasli. Že zrela, da bi kakega pametnega človeka okralo za tisto malo razuma, kar mu ostane od drugih ljudi; je že tak obraz! Sicer pa se smejo jokati v svoje notranje prostore, ali kamor hočejo pomakniti, denes bom enkrat jaz predstavljal gospe novega gosta. Vi lepa gospodična — kako se že pišete? Veste, da znam to."

To zadnje je bilo govorno Senčarici, a z ugrizljivostjo, da sta se obe že obrnili proti veži, ko je stari končal in potem Liscu rekel:

"Stopite z menoj tu nekoliko gori in doli, da vam potrebne instrukcije dam, gospod inženir. Ni vse tako gladko tukaj, kakor sem mislil."

Lisec stopi korak nazaj in pravi mirno:

"Pridržite, gospod, svoje instrukcije za sebe. Jaz vidim,

da niste posebno priljubljena oseba, da se tudi ne obnašate nasproti ženskam kot omikani hišni prijatelj, nego da nekov strah vzbujate; zakaj? to je vaša stvar. Vendar, kar se mene tiče, jaz ne trebam pomoči od Vas. Vaša protekcija bi mi bila tu celo na škodo."

"Ha, ha, ha," zasmije se starec. A Lisec nadaljuje:

"Kar imam tu opraviti, opravim sam, in to je malo. Tudi svoje besede vam ni treba držati, ker jaz nisem od Vas nobene obljube sprejel. Oprostite tedaj, da Vas prosim, da te moje z vso odločnostjo govorjene besede enkrat za vselej na znanje vzamete in mi potem dovolite, da svoje zadeve odslej nadalje sam opravljam tu v gradu in drugod. Da sem bil dosedaj slučajno Vaš gost, zato se vam ima občina zahvaliti, ne jaz. Z Bogom."

"Ha-ha-ha! Sedaj pa morda mislite, ljubi moj prijatelj, da ste me do tal potolki. Navsezadnje so vam ženske med potem nekaj svojih predsodkov v glavo vlije. Ta starka me tako rada ima kot jaz njo. Nič ne de. Toliko vam rečem: hoteče ali ne, sedaj ni drugače, Vi tukaj ostanete vsaj nekaj časa; sedaj je že vse narejeno. In ker veste, da je ta... ženska tu v gradu nekako... nu, saj veste kakova je! Bodite pametni, ali pravzaprav ne ustavljajte se ljudem, ki vedo, kaj vam svetujejo. Ko bi bil prej vedel, kako stvari stoji, nu, bodite uverjeni, da Vas bi bil pustil iti kamor hočete. Za nekaj goldinarjev več, katere že še poiščemo, če treba, naročim za obično drugega inženirja, ako sem ji jaz enega prepodil s svojega ležišča. A sedaj sem stvar v roko vzel, in kar Zober izvel, moral sem celo lagati za Vas..."

"Bilo je jako nepotrebno, gospod doktor," seže pikro Lisec vmes.

"Tu imam zopet jaz sam škodo in odgovornost, torej molčite. Jaz vam povem, ne delajte si mene za sovražnika." To je rekel s tako iskrim glasno kliče doktor Lisca nasproti. Za obe gospodičnici se niti ne zmeni, kakor da bi ju ne bilo tu, ne pozdravi niti ene. Šele ko obe z voza stopivši pri Liscu stojita, potem se starec obrne k njima in reče gospodičnici Lini:

"Aj, aj! Kako smo vzrasli. Že zrela, da bi kakega pametnega človeka okralo za tisto malo razuma, kar mu ostane od drugih ljudi; je že tak obraz! Sicer pa se smejo jokati v svoje notranje prostore, ali kamor hočejo pomakniti, denes bom enkrat jaz predstavljal gospe novega gosta. Vi lepa gospodična — kako se že pišete? Veste, da znam to."

Lisec se ni mogel braniti, ker to je bil ves drug ton. Gnala ga je tudi neka radovednost.

"Kar mora biti, mora biti in Vi vendar ne boste sitnosti napravljali!" — nadaljuje Zober — "katere se tukaj, kakor zdaj stvari stoji, gotovo naredite, ako ne ostanete na moje besede in tako, kakor sem jaz naredil. Sicer moram jaz vam svojo sobo prepustiti, ali se pa — dvobojujeva, kar hočete."

Lisec se domisli, da mu je nekaj enakega rekla tudi gospodična Senčarjeva. In dvoboj jeval se, nu, dosedaj se še ni, Vda se torej brez daljšega ugovora in gre v zgornjo sobo z doktorjem. Molče koračita po stopnicah.

Gospa Langmanova je sedela v veliki sobi v prvem nadstropju sama na zofi in brez dela. Podpirala je težko glavo v dlan in zrla srepo predse. Tenki zastori na oknih so bili zagnjeni, tako da je bilo napol mračno po sobi.

(Dalje prihodnjič)

Karel Mauser:

Puntar Matjaž

Povest iz časov kmečkih puntov in turških bojev.

Drugo noč sta utonila pod breg Vid in Urban. Matjaž ju ni mogel zadržati.

"Pozdravita Agato in povejta, da sem živ. Naj se ne žene in naj varuje Matjažka, da bo zrasel v Matjaža."

Sedmenikov požira žalost, ki mu zapira grlo.

"In oču povejta, da sem ostal Sedmenik, da ne dvignem pesti od tam, kamor sem jo položil."

Vid se ne more obrniti. Noče pokazati solza.

"Lesov se držita", krične Matjaž. "Da vaju ne zajamejo Turki."

"In pri nas pozdravita", se zdaj vzdrami še Smrečnikov. Vid in Oštrnikov zgineta za ovinek.

Matjaž še kar strmi za njima.

Šele čez čas pogleda Florijana.

"Bojim se, da sta bliže smrti kakor pred bojem. Dobro, da ni več valpa."

"In zdaj?" Zamolklo vpraša Smrečnikov.

Matjaž zamahne z roko proti trbiški strani, kjer so še vedno goreli ognji.

Nato sta se spustila proti Benečiji.

Stari Samec je s ponorelimi očmi strmел v dolino. Vid je odšel. Še zvene kose in sekire, še sliši Barbarin vek, ljudi se že prijemlje zmeda.

Sredi noči je sedla v Samca nova misel: Za njim grem in ga pripeljem nazaj.

Še svtalo se ni, ko se je spustil za sinom. Barbara ga ni slišala. Jok jo je zmučil, da je spala kakor ubita.

Začudeno so ljudje strmeli v starca.

"Kam za božjo voljo?"

"Za sinom."

"Zmešalo se mu je", je groza ljudi.

Stari Samec je opletal po poteh in kolovozih, včasih za hip postal, buljil za begunci pa spet nadaljeval pot.

"Ste ga videli kaj, ljudje božji?"

"Koga?" sprašujejo splašene oči. "Vida vendar, našega Vida!"

Ljudje skomizgajo, nekdo reče s hreščecim glasom:

"Saj trpel ne bo toliko, ko je zmeden. Prvi Turek ga bo upihnil."

Samec rine po dolini. Ustavlja ljudi, veter mu mrši srebne lase.

"Kam so šli puntarji? Naš je imel meč kakor burič."

"Nor je", je zavpil eden. Vendar je pokazal z roko proti Vratom.

"V to smer so šli."

"Je daleč do Podkloštra?"

je videti Samec na mah pame-

ten.

"Daleč je še. Prej bodo Turki tam kakor vi."

"Kaj govoriš!" rine Samec v možakarja, da se mu umakne.

"Z mečem je šel kakor burič", klepetiči Samec in se nora zasmije.

Ljudje mu zapirajo cesto. Otroci, ki opletajo za materami, splašeno beže.

"Nazaj pojdite, oča. Turki so blizu", ga neki mož zgrabi za ramena.

"Ka-a-j?" zasiha Samec in se z norimi očmi zabode v neznanca.

"Nazaj obrnite, pravim! Turki že mlatijo po onih."

Samec se strga in se zažene

po cesti. Nihče ga ne upa zagrabiti.

Noč, ki ga je zalotila na polju, ga je zmedla. Poti ni poznal dobro, nora je buljil na vse kraje se zagnal, pa spet obstal.

Kakor da kliče sina k južni, je nastavljal roke k ustom in zavpil kakor skozi trobento:

"Vid!" "V-i-i-d!"

Krik odmeva samo od lesu. Nekaj preplašenih ljudi, ki niso upali bežati po cesti, je v lesu rinilo od robu v goščo.

Nori Samčev glas se je zadiral v noč, rasel in upadal, dokler ni obnemogel.

Jutro je starca vzdignilo. Sonce se je že zagnalo po nebu, po cesti so še bežali ljudje, toda ne več v takih gruščah.

Samec vidi enega s sekuro.

Z grčanjem v grlu se zažene proti njemu.

"Vidov oča?" dahne ubežnik.

"Kje je Vid? Meč je imel kakor burič."

"Vem", hrope ubežnik. "Na Kakovi je."

"Na Kakovi?" bulji nori Samec.

"Ne hodite gori, Turki so gotovo že tam. Vse beži."

"Vid tudi?" siha Samec.

"Ne", zmaje ubežnik splašeno. "Domov pojdite!"

"Domov?" vprašuje Samec začudeno.

"Barbara je sama", zaveka starec.

Zapotnikov z Ziljske Bistrice ga zbegano gleda.

"Otroka bi imela", govori sam zase Samec in gleda proti cesti.

Zapotnikov se zažene v les. Strah ga je.

Stari Samec gre zdaj ob lesu. Cesta je skoraj prazna.

Na ovinku naleti na gručo.

"Kje je Vid?"

(Dalje prihodnjič)

DR. BORIS OREL

(Nadaljevanje z 2. strani)

brez vsakega sistema, spravi v racionalno in logično enoto, da je smiselno interpretiral, kar je bilo dotlej bolj podobno stori-

jem ter vražam oziroma ostalim temnih vekov. Zdi se mi, da sem pred leti neke bral, da tuje-rodni narodopisci govore naravnost o "ljubljski šoli za etnografijo" in če je tako, levji delež na tem ima pač Orel. Za drugi zvezek mu je Milko Matičetov sestavil za oba dela izvrstna kazaja.

V svojem privatnem življenju je bil Orel športno nadahnen, bil je sijajen plavalec. Odličen družabnik in vselej brezhibno naravljen, je bil kot bachelor obče-žan od deklet, doberdošel v družbah in to ne samo radi svojega kavalirstva. Bil je stalen očiskovalec drame in opere, navzoč na vseh koncertih ter umetniških razstavah, briljanten partner v debatah in diskusijah. Malo je bilo ljudi njegove generacije, z izjemo Mirana Jarca, ki bi bili tako vsestransko razgledani po kulturi, naši in svetovni, kot je bil Orel.

Za dr. Stankom Vurnikom in Francetom Maroltom je zdaj odšel tudi ta pionir novejšega slovenskega etnografskega dela, in izguba je težka. Slovensko parčno občestvo bo pogrešalo tega moža, ki je raziskoval in razlagal njegove zaklade z neutrudno snujočim duhom, z darom prodorne intuicije ter z vročo ljubeznijo do rodu in izvoljenega poklica.

Dr. Rajko Ložar.

V zahvalo

Cleveland, O. — V spomin za moj srebrni jubilej mašniškega posvečenja, sem bil srečen darovati slovesno zahvalno mašo v sredo, 21. februarja, v cerkvi sv. Vida, kjer sem 25 let poprej opravil svojo prvo sv. mašo. Ker nisem imel namena formalno obhajati ta dogodek in poslati razna povabila, sem bil izredno iznenaden nad veliko množico vernikov, ki so se združili z menoj v zahvali vsemogočnemu Bogu za vse milosti mojega mašništva. Za me je bilo to srečna in tolažilna izkušnja, obenem pa tudi sijajen izraz razumevanja velike dobrote Kristusovega mašništva. V svoji dobroti je Bog podelil moji materi milost obhajati z menoj mojo prvo sv. mašo in srebrni jubilej mašništva. Za mene, gletvo tudi za vse druge, ona predstavlja te stare matere, katerih mnogo je že v večnosti in druge, ki so še veselijo z nami, čiger delo in žrtve so največji pri-

pomogle, da se je sveta vera ohranila v našem ljudstvu in da so se naše fare tako lepo razvile. Vseh teh mater sem se na prav poseben način spomnil pri sv. maši.

Radi bi se prav posebno zahvalil č. duhovnikom, ki so se udeležili jubilejne maše: Rev. Andrew A. Andrey in Rev. Joseph F. Celesnik, ki sta asistiral pri slovesni maši, kakor sta to storila pri moji prvi sv. maši pred 25 leti; Rev. John Humensky za njegov sijajen govor; opatu Theodore Kojis, O.S.B. za njegovo prisotnost; monsignor Louis B. Bazniku za velikodušno dovoljenje, da sem lahko obhajal jubilej pri Sv. Vidu in duhovnikom te fare za vso naklonjenost. Izredno sem hvaležen mojemu bratu in sestri, so-

rodnikom, prijateljem, mojim sošolcem in vsem faranom pri Mariji Vnebovzeti, Sv. Vidu, Sv. Lovrencu in Sv. Kristini za njihovo prisotnost pri sveti daritvi in za velikodušnost do mene. Mnogi so žrtvovali en dan dela samo, da so lahko obhajali z menoj ta veseli dogodek.

Zelo sem hvaležen vsem, ki so mi poslali častitke, čeprav se sami niso mogli udeležiti tega jubileja.

Zahvalil bi se rad cerkvenemu zboru fare sv. Vida in organistu za krasno petje pri sv. maši; č. sestram Notre Dame za lepo okrasitev in članicam Christian Mothers' Club in Our Lady's Sodality od sv. Vida, ki so toliko storile za uspeh slovesnosti.

Na dan po mojem srebrnem jubileju so se jublanti našega razreda zbrali z drugimi duhovniki škofij Cleveland, Youngstown in Philadelphia pri slovesni pontifikalni zahvalni sv. maši v katedrali sv. Janeza v Clevelandu. Darovana je bila sv. maša od enega od dveh nadškofev našega razreda. V svojem govoru, je škof Begin, povdarjal velike milosti, ki jih Bog daruje po rokah mašnika pri podeljevanju sv. zakramentov. Za zgled je omenil dejstvo, da je razred duhovnikov jublanton opravilo več kot četr milijona sv. maš v 25 letih. V tem duhovnem premišljevanju bi rad ponavljal pripravno molitev sv. maše: "Kaj naj povračam Bogu za Njegovo dobroto, ki jo mi je dal po mojih prijateljih? Stopil bom k oltarju božjemu, k Bogu moje milosti in sreče in tam se bom spomnil Vas pri daritvi sv. maše." Za zaključek sem srečen omeniti, da je sv. Oče, papež Janez XXIII. podelil vsem duhovnikom jublanton, njihovim sorodnikom, prijateljem in vsem, ki so se udeležili jubilejne sv. maše, svoj očetovski in apostolski blagoslov.

Rev. Francis M. Baraga.

—o—

franc. denar za deževne dneve

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

—o—

Potovanje v domovino!

LADJA UNITED STATES: April 21, Maj 18, Junij 1

Vodje skupin z ladjo:

Maj 18, Mrs. Mary Poklar
Junij 1, Mr. Josko Penko

JET LETALA: April 15, Maj 16 in 26, Junij 3 in 16, Julij 1, 22

Vodje skupin z letali:

Maj 26, Mr. Anton Šabee
Junij 3, Mrs. Josephine Tratnik, Mrs. Ella Samanich
Julij 1, Mr. & Mrs. Emil Trunk

Preskrbimo vse potrebne potne dokumente. Prijave sprejema:

BLED TRAVEL

6113 St. Clair Ave. Cleveland 3, Ohio EX 1-8787

JOSEPH SUHADOLNIK, lastnik

Se priporočamo

ZA POPRAVITI ALI STAVITI NOVO STREHO ALI ZLEBOVE. VRSIMO VSA V KLEPARSKO STROKO SPADAJOČA DELA.

NAŠE DELO JE POZNANO IN ZANESLJIVO

FRANK KURE

Lahko pišete na ta naslov:

R. F. D. No. 1, Route 44, Newbury, Ohio

Pokličite telefonično: JORDAN 4-5503

GRDINA POGREBNI ZAVOD

1053 East 62 St. . . . 17002 Lakeshore Blvd.

Pokličite podnevi ali ponoči

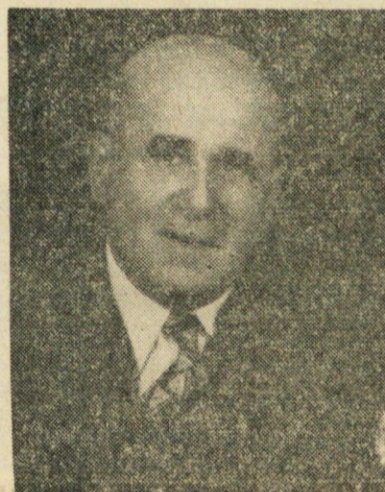
HENDERSON 1-2088

KEMORE 1-6300

Moderno podjetje — Zmerne cene

V BLAG SPOMIN

OB OBLETNICAH SMRTI NAŠEGA DRAGEGA OČETA IN LJUBE MATERE

John Zaller

ki je umrl 4. januarja 1949

Čas beži v naglem teku, dolga leta so minula, ko smo žalostni, v joku, Vajina trupla v grob zasuli.

Zalujoči:

Frances Zaller

ki je umrla 19. marca 1953

Čas beži, a rane nam ne celi, spomini vedno nam hite k Vama, naša ljubljena, in nove nam odpirajo solze.

OTROCI

Cleveland, Ohio, 19. marca 1962.

Eichmannov slučaj pride pred prizivno sodišče

JERUZALEM, Izrael. — Znani nacistični zločinec Eichmann se je pritožil proti smrtni kazni, ki ga je nanjo obsodilo porotno sodišče. Svoj priziv je obtežil z dokaznim materialom, ki gre v tisoče stran. V svojo obrambo je napisal kar sam celo knjigo.

Z vsem tem materialom se bo moralo baviti prizivno sodišče, ki bo začelo zaslediti 22. marca. Na voljo mu bo dano tudi zasliševanje novih prič, ki jih je Eichmann predlagal

Preko 100,000 podpisov za spremembo ustave že zbranih

CLEVELAND, O. — Tekom prvega tedna kampanje za zbiranje podpisov za vložitev predloga za spremembo ustave v državi Ohio glede zapiranja trgovin ob nedeljah je bilo zbranih nad 100,000 podpisov. Kampanjo vodi Lawson Milk Company.

Zastopniki Lawson Milk Co. trdijo, da je odziv vsesplošno zelo ugoden, da je povsod natekel na široko podporo, med tem ko pravega odpora skoro ni opaziti. Družba je v prvem tednu daljša v kroženje okoli 2,600 prošnje. Najprej smo dali prošnje v lastne prodajalnice, da so imeli ljudje, ki jih žele podpisati, priložnost, da to store, je dejal podpredsednik družbe g. Mackenroth. Nato smo prošnje začeli deliti prostovoljcem, ki so se prijavili v velikem številu.

Novih 2,000 prošenj bo razdeljenih ta teden. Radi bi kampanjo še bolj pospešili, toda oblasti v Columbusu ne izdajo prošnje, dokler jim ne predložimo imena, naslova in okraja osebe, ki bo podpise pobirala. Ti podatki morajo biti vpisani, predno je prošnjo mogoče dati v kroženje.

Družba utegne dati v kroženje do 10,000 prošenj, na katerih vsaki bo prostora za 100 podpisov, čeprav je potrebnih skupno le 328,413 podpisov vpisanih volivcev.

Če bo zbrano potrebno število podpisov, bo predlog za spremembo ustave, ki bo dovoljeval prodajo mleka, zdravil in drugih nujnih potreb skozi ves teden, tudi ob nedeljah in praznikih, vnešen na volivnico. Sprejet ali zavrnjen bo z navadno večino.

DOPISNIKI, POZOR!

Kljub ponovnim opozorilom in prošnjam, naj vsakdo svoj dopis ali sporočilo, kakršne koli vrste za objavo podpiše s svojim polnim imenom in naslovom, smo prejeli v zadnjem času zopet vrsto dopisov in obvestil brez vsakega podpisa ali s tujim izmišljenim imenom. Opozarjamo vse, da pojdejo v bodoče vsa taka obvestila in dopisi naravnost v koš, ker ne moremo prevzeti odgovornosti za njihovo vsebino!

— V Evropi so v rabi aluminijaste steklenice za mleko od nekako leta 1921.

CHICAGO, ILL.

REAL ESTATE FOR SALE

MOUNT PROSPECT — BY OWNER

6 room ranch. W-W carpeting. 2 car garage with att. jal. k. p. room. Full basement. Concrete drive. \$24,500. HE. 7-3624. (56)

GLENVIEW — BY OWNER

Redwood ranch. ¼ acre. Large patio. 1½ car garage. 25 ft. living room, dining L, 2 bdrms., util. rm., cab. kit. Near transp., schools. \$21,000. PA. 4-1612. (56)

BELLWOOD — BY OWNER

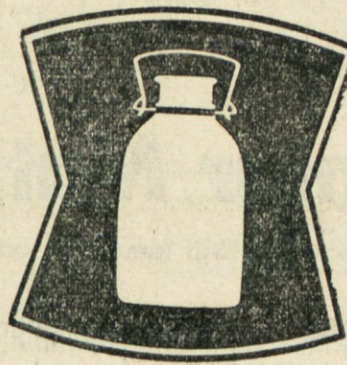
4 bedroom brick Cape Cod. Family room, patio, 2½ car gar. Nr. transp., schools. \$19,800. LI. 4-5174. (56)

BUSINESS PROPERTY FOR RENT

FOR RENT — By owner. Is there, in Chicago, A Wholesaler or professional man who needs a 500 ft. store with 500' additional for offices or liv. qts.? Directly opp. Post office and St. Pius Church. CH 3-8937. (57)

BUSINESS OPPORTUNITY

GROCERY STORE — BY OWNER. Est. 40 yrs. Modern. Fully equipped. Self service. Excel. business and location. No Competition. Flat available. Reas. rent. Widow will sacrifice. \$3,200. KE 9-1460.

Odgovori na vaša vprašanja O REFERENDUMU O NEDELJSKEM ZAPIRANJU TRGOVIN

V: V čem je vprašanje?

O: To je predlog za spremembo sedanjega ohijskega zakona o zapiranju trgovin ob nedeljah, za dovoljenje nedeljske prodaje predmetov, ki so nujna potreba modernega življenja.

V: Če bo predlog sprejel, mar to pomeni, da bodo vse trgovine ob nedeljah lahko odprle?

O: Ne. Predlog jasno navaja, da bi naj ne bilo prepovedi nedeljske prodaje pri posebnih navedenih predmetih.

V: Kateri so ti predmeti?

PREDLAGATE SPREMEMBO ZAKONA, DA BI SE NASLEDNJE REČI LANKO PRODAJALE OB NEDELJAH:

- Plin, elektrika, telefon, telegraf, javna sredstva za prevoz ali katerakoli javna postrežba ali izdelek...
- Gorivo za motorje in mazila za avtomobile...
- Casopisi, drugi časniki, radio, televizija in druga sredstva za vzdrževanje zvez...
- Gospodinjstvo gorivo...
- Recepti in zdravila, domača zaloga zdravil...
- Izdelki za osebno higieno in zdravstvo...
- Mleko, mlečni izdelki, vsaka hrana ali njen izdelek za ljudi in živali.

V: Ali je sedaj protizakonito prodajati kateregakoli teh predmetov ob nedeljah?

Ijah, ampak dovoljenje za prodajo teh potrebnih predmetov. Vprašanje bo odločeno z enostavno večino glasov.

O: Po nekaterih sodnih tolmačenjih, da! Sedanji zakon o zapiranju trgovin ob nedeljah je tako nejasen in sporen, da ga vsak sodnik ali pravomočna oblast tolmači drugače. Ta zmeda omogoča nekaterim skupinam trgovcev uporabljati ta zakon kot orožje v tekmovanju proti drugim v nekaterih okoliših.

V: Zakaj bi pravzaprav kdo naredil zakon, ki prepoveduje prodajo teh predmetov ob nedeljah?

O: Ohijski zakon o zapiranju trgovin ob nedeljah je še iz leta 1831, ko o večini teh predmetov še slišati ni bilo. Zakon je bil od časa do časa spreminjen, toda vedno po politiki — nikoli po ljudeh. To je prvič v 131 letih, da bo ohijskim volivcem omogočeno izraziti mnenje o tem vprašanju.

V: Kako ljudje sprostijo akcijo za predlog za spremembo zakona?

O: Prvič s podpisom prošnje. Prošnje so na razpolago v vseh Lawsonovih prodajalnah in v raznih drugih trgovinah. Tudi prostovoljci krožijo na široko z njimi. Treba je najmanj 328,413 veljavnih podpisov registriranih volivcev.

V: Kako so bili ti posebni predmeti izbrani?

O: Kot rezultat skrbnega študija, s posvetovanji s pravnimi organi in s preiskavo vseh informacij, zadevajajočih predmete, ki so potrebni v modernem družinskem življenju. To je predlog za zaščito reči, ki bi morale biti brez vsakega vprašanja na razpolago vam in vaši družini sedem dni v tednu.

V: Če so podpisi zbrani, kaj potem?

O: Predlog bo na volivnici v novembru. Besedilo bo točno isto, kot je označeno zgoraj — to ne bo predlog, da bi bilo vse na široko odprto ob nedeljah.

Če bi vi ali vaša organizacija želela krožiti prošnje v prid tega prizadevanja, pišite na "Sunday Closing Referendum, Lawson's, Cuyahoga Falls, Ohio."

LAWSON'S

CUYAHOGA FALLS, OHIO